

Sisällys

Osallistu ja vaikuta -ohjelma vuosille 2026 – 2029	2
Osallisuus kuntalaissa	2
Ohjelman laatiminen	2
Tiedon vastaanottajasta ymmärtäjäksi ja vaikuttajaksi.....	3
Kaupungin talousasioiden viestintä	3
Kaupungintalon piirakkaillat	3
Asukas tekijänä ja toimijana	4
Osallistavaa budjetointia vai omatoimisuuden tukemista?	4
Aluetyö lisää vuorovaikutusta ja omatoimisuutta	4
Kunnallistekniikka, infrastruktuuri ja maankäyttö	4
Osaksi yhteisöä kasvaminen ja oppiminen	5
Varhaiskasvatus	5
Opetus ja nuorisopalvelut.....	6
Hyvinvointi paranee vuorovaikutuksessa	7
Liikuntapalveluissa osallisuus näkyy monimuotoisesti:	7
Kulttuuripalvelut.....	7
Kirjasto	7
Virta-opisto	7

Osallistu ja vaikuta -ohjelma vuosille 2026 – 2029

Luonnos 5.6.2026

Imatran kaupungin osallisuusmallin (KH 9.12.2024) mukaisesti kaupunki laatii valtuustokausittain osallisuusohjelman, jonka avulla se suunnitelmallisesti edistää osallisuuden toteutumista kaupungissa.

Osallisuus kuntalaissa

Kuntalaissa (5 luku § 22) säädetään kunnan asukkaiden osallistumisoikeudesta.

”Kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Valtuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen mahdollisuuksista.

Osallistumista ja vaikuttamista voidaan edistää erityisesti:

- järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia sekä kuntalaisraateja
- selvittämällä asukkaiden mielipiteitä ennen päätöksentekoa
- valitsemalla palvelujen käyttäjien edustajia kunnan toimielimiin
- järjestämällä mahdollisuuksia osallistua kunnan talouden suunnitteluun
- suunnittelemalla ja kehittämällä palveluja yhdessä palvelujen käyttäjien kanssa
- tukemalla asukkaiden, järjestöjen ja muiden yhteisöjen oma-aloitteista asioiden suunnittelua ja valmistelua”

Ohjelman laatiminen

Osallistu ja vaikuta -ohjelman tekoa pohjustettiin avoimella kuntalaiskyselyllä kesällä ja syksyllä 2025. Kyselyssä kysyttiin, millaista osallisuutta parantavia **toimia** vastaajat toivovat Imatran kaupungin tekevän. Toisaalta kysyttiin, **millaista osallisuutta** imatralaiset haluavat edistettävän.

Eniten vastaajat halusivat, että kaupunki tekee:

1. mielipidekyselyjä merkittävistä päätettävistä asioista
2. osallistavaa budjetointia, jossa kaupunkilaiset äänestävät, mihin rahaa tulee käyttää
3. alueellisia keskustelutilaisuuksia lähialueen asioista
4. keskustelutilaisuuksia koko kaupunkia koskevista aiheista.

Kun kysyttiin, millaista osallisuutta kaupungissa tulisi edistää, imatralaiset asettivat viisi valittavana ollutta näkökulmaa seuraavaan järjestykseen:

1. mahdollisuus vaikuttaa kaupungin päätöksiin
2. mahdollisuus vaikuttaa kaupungin palveluihin
3. syrjäytymisen ehkäisy ja eriarvoisuuden vähentäminen
4. asukkaiden aktivointi toimimaan yhteiseksi hyväksi
5. imatralaisten osallisuuden kokemuksen vahvistaminen henkilökohtaisessa elämässä

Tiedon vastaanottajasta ymmärtäjäksi ja vaikuttajaksi

Tieto-osallisuus on osallisuusohjelman keskeinen painopiste Osallisuuskyselyn tulosten ja muun palautteen ja pohjalta kaupungin osallisuustyötä ohjaava osallistu ja vaikuta -työryhmä haluaa lähivuosina painottaa **tieto-osallisuutta**. Tieto-osallisuus on muun muassa tiedotteita, verkkosivuja, sosiaalista mediaa, mutta myös oikea-aikaista tiedonsaantia päätöksistä ja niiden valmistelusta.

Imatra on nyt ja tulevana vuosina haastavassa taloustilanteessa. Työryhmä uskoo, että laajasti avoin päätöksenteko- ja toimintakulttuuri lisää myös kaupunkilaisten ymmärrystä vaikeisiin päätöksiin, kulujen ja palvelujen karsimiseen.

Polarisoitunut viestintäympäristö haastaa perinteisen tiedottamisen. Kohderyhmälähtöisen viestinnän merkitys on korostunut.

Kaupungin talousasioiden viestintä

Kuntalaissa yhtenä esimerkkinä osallistamisen tavoista mainitaan mahdollisuus osallistua kunnan talouden suunnitteluun.

Taloustietoisuutta Imatralla voidaan lisätä esimerkiksi talouspelin avulla, jossa kaupunkilaiset pääsevät helpotetusti tekemään kaupungille budjettia tai pohtimaan pitkän aikavälin ratkaisuja taloustilanteen turvaamiseksi.

Peli on yksi hyvä tapa saada kaupunkilaisten ääni kuuluviin kaupungin talouden hallinnassa, tehdä budjettikäsittelyä läpinäkyvämmäksi ja avata kuntatalouden lainalaisuuksia kaupunkilaisille pelillistämällä.

Taluspelin pelaaminen avaa pelaajille ja pelaamista seuraavalle yleisölle päätöksenteon mahdollisuudet ja sen rajoitukset. Taluspelin pelaaminen voi olla merkittävä työkalu viestimiseksi kaupungin taloudesta.

Tavoitteen arviointi

Kaupungin talousviestintää on parannettu taluspelillä tai vastaavalla tavalla ja uusi toimintatapa on otettu jatkuvaan käyttöön.

Kaupungintalon piirakkaillat

Uudenlaisena asukastilaisuutena kokeillaan learning-cafe -mallilla toteutettavia asukastilaisuuksia.

Noin kaksi kertaa vuodessa pidettävien tilaisuuksien tarkoituksena olisi varmistaa jatkuva kuntalaisvuoropuhelu, jotta päätöksentekoon nousevat aiheet eivät tulisi yllättäen kuntalaisten tietoisuuteen eikä asukkaiden mielipide yllättäisi kaupunkia.

Vastuualueet valitsevat tilaisuuksiin ajankohtaisia aiheita, joihin kaupunkilaiset pääsevät tutustumaan ja samalla keskustelemaan sekä antamaan välitöntä palautetta.

Mallissa aiheet jaetaan eri pisteille, jotka kaikki osallistujat vuorollaan käyvät pienryhmänsä kanssa läpi.

Keskustelumuistiinpanot välitetään palautteena päätösten valmistelijalle ja asiasta vastaaville kaupungin yksikölle.

Tavoitteen arviointi

Vuorovaikutteista viestintää kaupungin päätöksenteossa on parannettu piirakkailloilla tai vastaavalla tavalla ja uusi toimintatapa on otettu jatkuvaan käyttöön.

Asukas tekijänä ja toimijana

Osallistavaa budjetointia vai omatoimisuuden tukemista?

Osallistava budjetointi on kunnissa klassinen tapa toteuttaa osallisuuspolitiikkaa. Imatralla osallistavaa budjetointia on tehty tukemalla talkootyöllä toteutettuja rakennus- tai ympäristöä kehittäviä hankkeita. Vuonna 2026 asukastoimijoiden hankkeisiin on voinut saada tukea asuinaluerahasta.

Jatkossa osallistavaa budjetointia halutaan tehdä mahdollisuuksien mukaan, mutta edelleen sellaisilla tavoilla, joissa kaupunkilaiset sitoutuvat hankkeisiin joko oman talkootyön tai esimerkiksi joukkorahoituksen myötä.

Tavoitteen arviointi

Osallistavaa budjetointia on käytetty uudella tavalla tai uudessa toiminnossa. kyllä/ei

Aluetyö lisää vuorovaikutusta ja omatoimisuutta

Aluetyöllä tarkoitetaan Imatralla vuoropuhelua asuinalueiden tai kylien kanssa aluekohtaisen alueen asukkaiden tavoitteiden ja toiveiden kirkastamiseksi. Aluetyön tarkoitus on tukea asukkaiden yhteisöllisyyttä toiminnan kautta.

Aluetyötä on vuosien 2025 ja 2026 aikana aloitettu kylien helmet -hankkeessa, jossa asukkaat ovat asettaneet tavoitteita alueensa kehittämiseksi yhteistyössä kaupungin kanssa.

Ohjelmakaudella on tavoitteena lisätä kyläsuunnitelmia tekevien alueiden määrää sitouttaa asukkaita yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaiseen kehittämiseen. Samalla asukkaiden toiveet ja tavoitteet jalostetaan yhdessä pitkäjänteiseksi suunnitteluksi.

Aluetyössä sovelletaan kaupunkimuotoilun asukaslähtöisiä kehittämisen keinoja. Keskeisenä välineenä käytetään kyläsuunnitelmia, joiden laatimiseen kyliä kannustetaan.

Aluetyö tukee kaupungin strategian ensimmäistä kärkeohjelmaa, jossa tuetaan yhteisöllisyyttä ja toisaalta monimuotoista asumista.

Tavoitteen arviointi

Vähintään kolme asuinaluetta on tehnyt kyläsuunnitelmaansa perustuvia kehittämistoimia ja yksi uusi kyläsuunnitelma on laadittu yhteistyössä kaupungin ja asukkaiden kanssa.

Kunnallistekniikka, infrastruktuuri ja maankäyttö

Kunnallistekniikassa edistetään osallisuutta seuraavilla keinoilla

- **Asukaskyselyt ja -tilaisuudet** katu- ja viheralueiden suunnittelussa, esimerkkinä Napinkulman aukio.

Tavoitteen arviointi

Asumista käsitteleviin tilaisuuksiin osallistumiset kpl/vuosi

- **Kaavakävelyt ja asukaskierrokset**, joissa keskustellaan paikan päällä aluetta koskevista suunnitelmista ja tarpeista.

Tavoitteen arviointi

Toteutuneet yleisötilaisuudet / vuosi

- **Lasten ja nuorten osallistaminen** lähiympäristöjen kehittämiseen esimerkiksi maalauskohteissa, pihossa ja puistoissa.
- **Crowdsora-sovelluksen** kaltaisia osallistavia sovelluksia hyödynnetään erityisesti nuorten osallistamisessa.

Tavoitteen arviointi

Sovelluksen käytön aktiivisuus verrattuna edellisiin vuosiin ja kuinka eri osallistamisen tapoja on ollut käytössä verrattuna edellisiin vuosiin.

Kaupunki selvittää yhteisöllisen asumisen mahdollisuuksia osana **Imatrankosken kehittämistä**. Selvityksessä kartoitetaan kiinnostusta yhteisöllisiin asumismuotoihin ja niiden vaikutusta yksinäisyyden vähentämiseen. Samalla tarkastellaan kaupungin omistamien rakennusten ja maa-alueiden hyödyntämistä yhteisöllisiin ja asukaslähtöisiin toimintoihin.

Tavoitteen arviointi

tehty/ei tehty

Metsien hoitoon liittyen kehitetään **yhteistyömallia yhdistysten ja urheiluseurojen kanssa**, joissa seurat voivat hoitaa sovittuja alueita talkoilla ja saada siitä tuloja. Tämä tukee yhteisöllisyyttä ja paikallista toimijuutta.

Tavoitteen arviointi

Talkookerrat verrattuna aiempaan, joka on ollut noin neljästä viiteen kertaan vuodessa.

Osaksi yhteisöä kasvaminen ja oppiminen

Imatran strategiassa lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistämiseksi on oma kärkihjelmänsä. Ihmisen kasvaminen toimijaksi on myös oppimista toimia yhdessä. Turvallista kasvu ympäristöä ja aikuisten tukea tarvitaan kasvamisessa osalliseksi omaan elämään ja yhteisöön.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksessa korostetaan kolmen osapuolen – lasten, huoltajien ja henkilöstön – aktiivista osallisuutta, jossa

- lapset suunnittelevat, vaikuttavat ja tekevät valintoja
- huoltajat osallistuvat arviointiin, palautteeseen ja yhteisölliseen toimintaan
- henkilöstö luo rakenteet, pedagogiikan ja ympäristöt, jotka mahdollistavat aidon osallisuuden

Keskeiset toimintatavat osallisuudessa ovat:

- Lapsen oikeus tulla kuulluksi: Jokaisella lapsella on oikeus ilmaista mielipiteensä kaikissa häntä koskevissa asioissa
- Aikuisten velvollisuus: Aikuisten vastuulla on varmistaa, että lapsi voi ilmaista mielipiteensä turvallisesti ja että se otetaan huomioon päätöksenteossa
- Valinta ja toiminta: Osallisuus tarkoittaa mahdollisuutta vaikuttaa, valita, leikkiä ja osallistua omaan arkeensa

Tavoitteen arviointi

- Lasten omasivu ja eskarilaisen omasivu toiminnan suunnittelun pohjana: Kyllä/ei
- Huoltajien osallistaminen kuukauden kysymyksillä: Kyllä/ei

Opetus ja nuorisopalvelut

Nuorten osallisuutta kehitetään seuraavasti:

- **Nuva-ystävällinen kunta** -toimintamallin vahvistaminen ja nuorten vaikuttamismahdollisuuksien lisääminen

Tavoitteen arviointi

valtakunnalliset nuorisoystävällisen kunnan kriteerit

- **Strike-meet** -tilaisuuksien jatkaminen
- **Osallistava budjetointi nuorten kanssa**, kuten esimerkiksi koulujen kalustevalinnat
- **Kyselyihin ja palautteisiin nopeampi reagointi** – nuorille tärkeää saada vastaus heti, ei vuoden päästä
- **Wauton ja Walkersin** kautta kerätty palaute osaksi kaupungin viestintää

Tavoitteen arviointi

Aseman Lasten määrittelemien kriteerien mukaan.

- Maakunnallinen yhteistyö **Etelä-Karjala kasvattaa yhdessä** -mallin puitteissa. Malli korostaa yhteistä vastuuta lasten ja nuorten hyvinvoinnista.

Tavoitteen arviointi

Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin kehittyminen kouluterveys- ja hyvinvointikyselyjen perusteella.

- Yhteistyö **Ekhvan ja järjestöjen** kanssa eriarvoisuuden vähentämiseksi kuten ruokajakelutoiminta ja etsivä nuorisotyö

Hyvinvointi paranee vuorovaikutuksessa

Liikuntapalveluissa osallisuus näkyy monimuotoisesti:

- **seurafoorumi** toimii vuorovaikutuksen ja yhteisen kehittämisen alustana
- **osallistavaa budjetointia** käytetään pienissä hankinnoissa ja tapahtumissa kuten lasten liikuntavälineet, syysloman ohjelma ja vanhustenviikon ideat
- **kyselyt ja kuulemiset** järjestetään liikuntainfran ja investointien suunnittelussa, kuten uimahallin peruskorjauksessa ja urheilutalon tarveselvityksissä
- **kyläpyöräilyt ja yhteisölliset tapahtumat** vahvistavat alueellista aktiivisuutta
- yhteistyötä tehdään Ekhvan ja eri neuvostojen kanssa liikkumisen ja esteettömyyden edistämiseksi

Kulttuuripalvelut

Kulttuuripalvelut järjestävät paljon maksuttomia matalan kynnyksen tapahtumia ja palveluja. Esimerkiksi digiopastusta viedään lähemmäksi kuntalaisia järjestämällä opastuksia eri puolilla kaupunkia.

Kaikukortti mahdollistaa vähävaraisten osallistumisen teatteriesityksiin ja Virta-opiston kursseille.

Tavoitteen arviointi

Mahdollisuuksia ja tarjontaa osallistumiselle on. Kävijämäärät pysyvät nykyisellä tasolla.

Kirjasto

Kirjasto tarjoaa matalan kynnyksen maksuttomia palveluita ja tapahtumia. Kirjasto panostaa vuorovaikutukseen ja haluaa tavoittaa kuntalaiset aiempaa laajemmin. Asiakkaat voivat esittää hankintatoiveita ja kirjastopalveluiden esittelyt sekä kirjavinkkaukset ryhmille toteutetaan keskustellen.

Kirjaston ja muun kulttuuritalon tilojen tarjoaminen yksittäisten kaupunkilaisten ja paikallisten yhdistysten järjestämille tapahtumille ja näyttelyille vahvistaa yhteisöllisyyttä ja osallisuutta.

Kirjasto on tunnistanut tarpeen lasten ja nuorten osallisuuden vahvistamiseen. Lasten ja nuorten aineistohankintoihin panostetaan. Kirjasto aikoo tulevissa rekrytoinneissa painottaa osaamista, jonka avulla voidaan tarjota aiempaa paremmin kirjavinkkejä ja tapahtumaohjelmaa lapsille ja nuorille.

Kirjaston demokratiatyössä huomioidaan lisääntynyt maahanmuuttajien osuus väestössä.

Tavoite ja mittaaminen: Kirjaston ulkopuolisten toimijoiden tapahtumien määrä, alle 18-vuotiaille suunnattujen tapahtumien ja käyttäjäkoulutusten määrä ja osallistujamäärä, lasten ja nuorten kirjallisuuden osuus kirjahankinnoista säilyy vähintään 40:ssä prosentissa sekä fyysiset käynnit per asukas.

Virta-opisto

Virta-opisto vahvistaa osallisuutta koulutuksen ja digituen keinoin. Se antaa mahdollisuuden elinikäiseen oppiseen ja yhteisöllisyyteen Imatralla vahvistamalla:

- digiopastusta ja opastettua osallistumista kaupungin palveluihin

- toimenpiteitä passiivisten kuntalaisten tavoittamiseksi ja osallistumisen esteiden purkamiseksi
- asukkaiden mahdollisuus tehdä ehdotuksia opetettavista kursseista
- palveluiden saavutettavuutta; järjestämällä kurssit niin, että niille kulkeminen on vaivatonta
- järjestämällä opetusta lähellä kaupunkilaisia ja kohdistetulla viestinnällä.

Tavoitteen arviointi

Kaikilla halukkailla on mahdollisuus osallistua digiopastauksiin sekä vaikuttaa opetustarjontaan.
Toteutunut / ei toteutunut.